

Tržište drvnih proizvoda u 1979. godini i izgledi za 1980. godinu

Prof. dr Dušan Oreščanin, dipl. ing.
Sumarski fakultet, Beograd

UDK 634.0.7

Prispjelo 19. siječnja 1980.
Prihvaćeno 25. siječnja 1980.

Stručni rad

Sažetak

Stopa ekonomskog rasta u 1979. g. i na Zapadu i na Istoku bila je sporija nego što se očekivalo. U industrijskim zemljama Zapada, uključujući i SAD, društveni proizvod rastao je po stopi od 2,5%, a bilo je očekivano 3,5%. Umesto pada, inflacija je bila u porastu i u mnogim zemljama imala je dvocifrenu vrednost. U SSSR-u i zemljama Istočne Evrope stopa rasta nacionalnog dohotka pala je na 2%. U 1980. g. na Zapadu se očekuje dalje usporavanje stope rasta uz smanjenje stope inflacije. Na Istoku se očekuje isti razvoj.

I pored smanjenja stope rasta, tržište drveta u 1979. g. bilo je vrlo živo. To se odnosilo na sve proizvode od drva, uključujući celulozu i papir. Izuzetak je bila industrija nameštaja u Zapadnoj Evropi, koja nije imala dobru godinu, izuzevši Italije, zbog brze ekspanzije izvoza. U ekspanziji je bila i potrošnja nameštaja u SAD. Za dobar deo proizvoda ponuda je bila manja od potražnje. To je dovelo do osetnog porasta cena, naročito piljene građe četinara, trupaca i piljene građe lišćara, šperploča, celuloze i papira. U porastu su bile i cene celuloznog drva. Zalihe kod proizvođača kod gotovo svih proizvoda pale su na nivo ispod normalnih.

U 1980. g. se očekuje blag porast potrošnje i proizvodnje, ali kod većine proizvoda pad ili stagnacija uvoza i stagnacija ili blag porast izvoza. Izuzetak će biti celuloza i papir gde će se ekspanzija nastaviti. Uvoznici će nastojati smanjiti zalihe radi smanjivanja troškova i povećavanja likvidnosti.

Cene će umereno rasti i u I polугоду 1980. g. Razvoj cena u II polугоду još je neizvestan.

Ključne riječi: svjetsko tržište drvnih proizvoda — potražnja i cijene trupaca, piljene građe, celuloznog drva, furnira i ploča — predviđanje potražnje drvnih proizvoda za 1980.

TIMBER MARKET IN 1979 AND PROSPECTS FOR 1980

Summary

The rate of economic growth in 1979 on the West and East has been slower than expected. In the Western, industrially developed countries, including also the United States, the national product has been growing at the rate of 2.5% and not, as expected, by 3.5%. Instead of fall, the inflation has been in rise and in many countries reached a two-digit value. In the USSR and the East European countries the rate of growth of national income has fallen to 2%. In 1980 it is expected on the West a further slowing down of the rate of growth with a decrease of the inflation rate. The same development is expected on the East.

In spite of reduction of the rate of growth, the timber market in 1979 has been very active. It has comprised all wood products, including woodpulp and paper. Only furniture industry in West Europe has not been satisfactory, except Italy, owing to a rapid export expansion there. Also, consumption of furniture in the United States has been in expansion. For a number of products there were less offers than demands. It resulted in a considerable rise in prices, particularly for sawn coniferous, logs and sawn deciduous timber, plywood, woodpulp and paper. Pulpwood prices have been also rising up. Manufacturers' stocks of almost all products have fallen below the usual level.

In 1980 there is expected a slow growth of consumption and production, however for most products fall or stagnation of import, or stagnation or a modest rise of export. Woodpulp and paper shall however continue with expansion. Importers shall make efforts to reduce the stock in order to cut down the costs and to increase liquidity. Prices will moderately grow up also in the first half of the year, while it is still uncertain how the proces will develop in the second half of the year.

Key words: world market of wood products — demands and prices of logs, sawnwoods, pulpwood, veneer and board — foreseeing of wood products demand in 1980.

1. Uvod

Početak 1979. g. predviđeno je da će stopa bruto-društvenog proizvoda u Zapadnoj Evropi iznositi 3,5%. Očekivalo se oživljavanje likvidnosti, smanjenje inflacije i više ekspanzionističke politike u mnogim zemljama. U cilju veće monetarne sigurnosti formiran je i Evropski monetarni sistem. To, i prvi koraci SAD da uspore eroziju dolara u odnosu na nemačku marku, japanski jen i švajcarski franak, obećali su skladniji razvoj nego u 1978. g.

Kasnije se pojavilo niz faktora koji su negativno uticali na razvoj u 1979. g. Inflacija je ubrzana i prešla nivo od 10%, uglavnom zbog permanentnog rasta cena petroleja i ostalih sirovina. Sukcesivan rast cena petroleja dovodio je do pogoršanja platnog bilansa u mnogim zemljama. Uz sve to, došla je duga i loša zima u situacija u Iranu. Preduzimanje mera obuzdavanja potrošnje bila je neminovnost, zbog čega je u prvom redu bilo potrebno povećati kamatnu stopu.

Stručnjaci Ekonomske komisije za Evropu su u novembru ocenili da će stopa rasta u 1979. g. u Zapadnoj Evropi, umesto 3,5%, iznositi svega 2,5%.

Već u početku predviđena je manja stopa rasta u SAD, ali nije bilo jasno koliko će ona iznositi. Posle jake zime, koja je negativno uticala na mnoge sektore privrede, došlo je do oporavka, ali uz manju stopu rasta nego 1978. g. Broj započelih stanova u nekim mesecima pao je na 1,6 miliona prema oko 2,0 miliona u proseku 1978. g. Razvoj u toku cele godine bio je pod uticajem povišene cene petroleja, naročito posle povišenja koje je usledilo 28. juna 1979. g. na sastanku OPEC-a u Ženevi. U toku II polugoda ove cene su počele da se odražavaju na troškove života i ubrzanja stope inflacije koja je dostigla stopu od 7,9%.

U SSSR-u i zemljama Istočne Evrope i u 1979. g. su dominirale mere konsolidacije koje su bile usvojene sredinom sedamdesetih godina u cilju smanjenja deficita u trgovini Istok — Zapad. Deficit je nastao zbog pokušaja da se ubrza modernizacija domaće industrije i da se uska grla domaće proizvodnje kompenziraju uvozom. Stopa rasta nacionalnog dohotka pala je na svega 2%, a industrijske proizvodnje na 3%.

Krajem 1979. g. prognoze o ekonomskom razvoju u 1980. g. bile su sumorne i na Zapadu i na Istoku. U industrijski razvijenim zemljama stopa rasta neće biti veća od 1,5%, uz dalje pogoršanje bilansa tekućeg plaćanja. U zemljama OECD-a broj nezaposlenih iznosiće kao i u 1979. g. najmanje 17,5 miliona. Stopa inflacije će u nekim zemljama dalje rasti (SAD, Japan), a u nekim će se blago smanjiti (SR Nemačka, Francuska, Velika Britanija).

U zemljama industrijskog Zapada vodiće se politika održavanja ravnoteže između usporavanja rasta i pojačavanja borbe protiv inflacije.

U SSSR-u i zemljama Istočne Evrope nastaviće se politika konsolidacije i smanjenja deficita prema Zapadu. Zbog toga stopa rasta neće biti veća nego u 1979. g.

2. Tržište drvnih proizvoda

Opšte ekonomski razvoj normalno ima uticaja na tržište drvnih proizvoda, ali s izvesnim usporavanjem. Za potrošnju drva od velikog je značaja aktivnost u građevinarstvu, industriji nameštaja, a u manjoj meri u industriji ambalaže. Razvoj svih sektora bio je različit u raznim zemljama. Još u 1978. g. sva tri sektora imala su punu konjunkturu. U mnogim zemljama Evrope depresija u građevinarstvu bila je izrazita i u 1978. i 1979. g.

Porast potražnje u 1979. g. bio je više posledica niskih zaliha kod uvoznika i nastojanja da se one popune nego što je bila posledica porasta realne potrošnje u Evropi. Do umerenog porasta potrošnje došlo je ipak u kasnijim mesecima 1979. g.

Zbog porasta potražnje cene za većinu proizvoda drvne industrije počele su da rastu već od 1978. g. Taj porast bio je naročito intenzivan u toku 1979. g.

Međunarodna trgovina drvom imala je izrazit porast u 1979. g.

Kao i prognoze opšteg ekonomskog rasta, prognoze za razvoj u 1980. g. vrlo su oprezne. Zbog većih zaliha kod uvoznika, i pored predviđanja umerenog porasta potrošnje, očekuje se pad ili stagnacija izvoza i uvoza. Izrazit izuzetak će biti celuloza i papir. Cene će bar u I polugodu biti u porastu.

2.1. Piljena građa četinarara

Terminske kupovine za 1979. g. počele su ranije nego prethodnih godina. S prodajama su prvi počeli Šveđani i Finci. Već od 31. maja 1979. g. Šveđani su prodali 4.290.000 m³, a Finci 5.275.000 m³. Tada prodanih oko 10 miliona m³ značilo je 84% količina predviđenih za izvoz u 1979. g.

Prva sovjetska ponuda usledila je 12. januara 1979. g. Cene u ovoj ponudi povišene su za 15—20% u odnosu na cene iz prethodne godine. Istovremeno, uz podjednak porast cena, došlo je do ponuda u Holandiji, Francuskoj, Danskoj i SR Nemačkoj. Do druge sovjetske ponude u Velikoj Britaniji došlo je 13. marta, a cene su povišene za 5—8% u odnosu na prvu ponudu. Porast potražnje izazvao je porast cena i ostalih izvoz-

nika (Švedske, Finske, Kanade i Austrije), ali po nešto manjoj stopi od sovjetskih.

Cene se nisu smirile već su nastavile da rastu sve do kraja 1979. g. Zbog loših vremenskih uslova u toku zime i proleća, Sovjeti u toku godine nisu mogli da isporuče sve količine koje su prodali u Velikoj Britaniji.

POTROŠNJA, PROIZVODNJA I MEĐUNARODNA TRGOVINA PILJENOM GRAĐOM ČETINARA (OCENA KOMITETA ZA DRVO) U HILJADAMA m³

	Evropa		
	1978. g.	1979. g.	1980. g.
Potrošnja	74.797	77.098	76.814
Proizvodnja	67.418	70.157	70.947
Uvoz	27.094	28.509	26.597
Izvoz	28.540	28.728	28.211

SSSR je u 1978. g. izvezao 7.870.000 m³, a 1979. i 1980. (ocena) po 7.400.000 m³, a Kanada i SAD su izvezle 1978. g. 34.490.000 m³, 1979. g. 34.680.000 (ocena) a izvešće 1980. g. 31.316.000 m³ (ocena). Uvoz u SAD je iznosio 1978. g. 26.700 m³, isto toliko u 1979. g. U 1980. g. će, prema oceni, izvesti 24.300.000 m³.

Porast potražnje u 1979. g. delom je i posledica kupovanja radi popunjavanja zaliha. Zbog toga, i izvesnog pada potrošnje, očekuje se u 1980. g. osetniji pad evropskog uvoza i samo mali pad izvoza. Veći pad izvoza očekuje Kanada zbog smanjenja potrošnje u SAD.

Posle zastoja u toku leta, u septembru je tržište ponovo oživelo. Upravo Šveđani i Finci su počeli prodaje za 1980. g. Zbog toga se već početkom oktobra moglo konstatovati da je tržište za sledeću godinu otvoreno. Šveđani su već do kraja novembra za isporuke u sledećoj godini prodali 2.190.000 m³, prema 1.155.000 m³ u istom periodu prethodne godine. Finci su prodali još više. Uvoznici u Velikoj Britaniji su do kraja novembra kupili 1.600.000 m³, uglavnom u Švedskoj i Finskoj.

U toku cele godine bilo je živo i na tržištu Južne Evrope. Italija je uvezla 3.880.000 m³, što je za 7% više nego 1978. g. Od toga na uvoz iz Austrije otpada 2,4 miliona m³, ili za 9% više nego prethodne godine.

U decembru je došlo do zastoja na tržištu u Evropi u očekivanju prve sovjetske ponude. Do nje nije došlo ni do polovine januara.

Zbog slabljenja stambene aktivnosti u SAD pred kraj godine, došlo je do laganog pada cena građe četinaru, i izvoznici iz Kanada pokazivali su veći interes za izvoz u Evropu i Japan.

I pored predviđanja pada uvoza u Evropu u 1980. g., tržište je bilo otvoreno i pre sovjetskog

nastupa. Prodaje su bile obimnije nego prethodnih godina. Cene su bile u porastu ne samo zbog porasta potražnje nego i zbog smanjenja zaliha kod izvoznika. Izvoznici iz Evrope imaju veliko dopunsko tržište Levant. Samo Saudijska Arabija uvozi 2 miliona m³ godišnje. Cene će sigurno rasti u I polugodu 1980. g. To je već jasno na osnovu prodaja do kraja 1979. g. Visina povišenja će zavistiti i od novih sovjetskih cena. Izgledi razvoja cena u II polugodu nisu jasni. Verovatno da će zbog porasta troškova proizvodnje i razvoja inflacije one ostati čvrste.

2.2. Građa lišćara

2.2.1. Piljena građa

Tržište piljene građe lišćara u 1979. g. bilo je karakteristično visokom potražnjom ove robe iz umerene i tropske zone.

Ponuda za mnoge vrste, naročito hrast, bukva, afričke crvene vrste (sipo/utile, sapeli, limba) i tamni crveni meranti i ramir, bila je manja od potražnje.

Cene su za obe vrste rasle u toku cele godine. Ovaj trend je bio jasan već posle jesenjih licitacija u Francuskoj, kada su postignute cene na panju za hrastovinu bile do 30%, za za bukovicu za 10—20% više od postignutih godinu dana ranije. Od novembra 1977. pa do 5. septembra 1979. g. samo jugoslovenske cene bukove piljene građe u Italiji porasle su do 35%, a samo od februara pa do septembra 1979. g. 21%. Cene rumunske bukove građe porasle su tokom 1979. g. za 30% a francuske i danske bukove piljene građe rasle su nešto sporije. Zbog toga su Danci u decembru povišili cene za 16%. Porast cena hrastove piljene građe zbog visoke mode u industriji nameštaja bio bi i viši da nije bilo konkurencije u cenama građe uvezene iz SAD.

POTROŠNJA, PROIZVODNJA I MEĐUNARODNA TRGOVINA PILJENE GRAĐE LIŠĆARA¹ U EVROPI (000 m³)

	1978. g.	1979. g.	1980. g.
Potrošnja	21.617	22.045	22.580
Proizvodnja	19.237	19.476	19.828
Uvoz	5.739	5.909	5.781
Izvoz	3.298	3.243	3.140

1) Podaci o izvozu i uvozu odnose se zajedno na piljenu građu vrsta iz umerene i tropske zone.

SSSR uvozi godišnje 250.000 m³, pretežno iz Rumunije. U Kanadu i SAD uvezeno je 1978. g. 1.421.000 m³, 1979. g. 1.500.000, a 1980. g. (ocena) 1.250.000 m³. Ove zemlje su izvezle 1978. g.

1.196.000 m³, 1979. g. 967.000 m³, a izvešće 1980. g. 936.000 m³ (ocena).

Potrošnja, proizvodnja i uvoz su umerenije rasle nego kod piljene građe četinarara. Izvoz je stagnirao. U 1980. g. očekuje se lagan porast potrošnje i proizvodnje, a pad uvoza i izvoza.

Pred kraj godine u Francuskoj su porasle za lihe piljene građe slabijeg kvaliteta. Izvoznici su u jesen prodali manje i hrastove i bukove građe nego u jesen 1978. g. Upravo izvoz piljene građe hrasta bio je za 25% manji zbog pada izvoza u Belgiju i konkurencije izvoznika iz SAD. Manje prodaje bukove građe u jesen posledica su smanjenog izvoza u Španiju. I pored toga na jesenjim licitacijama cene hrastovine porasle su za 10—12%, a bukovine za 10—15%. To je bio jasan znak da će cene rasti i u 1980. g. Dalje pomeranje cena na više osetilo se već u decembru i kod piljene građe iz umerene i iz tropske zone. To će se tako nastaviti i kroz I polugodište 1980. g. Razvoj cena u II polugodištu je neizvestan. Postoji i mišljenje da će tada doći do početka kraja sadanjeg porasta cena piljene građe lišćara.

Jugoslavija je najveći izvoznik građe lišćara u Evropi (oko 900.000 m³ godišnje). Posle nje dolazi Francuska. Rumunija je svoj izvoz smanjila na polovinu ranijeg. U 1980. g., prema predviđanjima, izvešće samo 300.000 m³.

2.2.2. Trupci

Proizvodnja trupaca lišćara u Evropi u 1979. g. porasla je za 500.000 m³ i dostigla 36,1 miliona m³. Očekuje se dalji porast od 400.000 m³ u 1980. g. Evropa je iz obe zone, tropske i umerene, u toku 1979. g. uvezla 8,5 miliona m³, a izvezla 2,2 miliona m³. U 1980. g. će se, prema očekivanju, uvesti 200.000 m³ manje, a izvesti približno ista količina.

Jugoslavija je postala drugi izvoznik trupaca lišćara u Evropi, odmah iza Francuske. U Evropi postoje tri velika izvoznika trupaca: Francuska oko 700.000 m³, Jugoslavija do 400.000 m³ i Švajcarska 300.000 m³. Štetnost ovakve orijentacije izvoza iz Jugoslavije sasvim je jasna.

Visoka potražnja trupaca iz tropskih regiona započeta u II polugodištu 1978. g. nastavila se kroz celu 1979. g. Upavo to je bila teška godina za evropske uvoznike, jer je klasičnih crvenih vrsta bilo sve manje. Naročito nije zadovoljila ponuda trupaca za furnir i rezanje sipu/utilea, makorea, kossipa, limbe, doussiea, tiame, sapelia, acajoua, afzelije.

Cene gotovo svih vrsta bile su u neprestanom porastu. Izostanak Ghane sa tržišta, zbog zabrane izvoza 13 popularnih vrsta crvenog drveta, teško je pogodio uzvoznike. Ponuda tzv. sekundarnih vrsta bila je zadovoljavajuća (frake, oko, ajele, limbali, faro, kondroti).

Zbog visoke potražnje, cene trupaca u Jugoslovanj Aziji (lauan, meranti, jelutong) su od decembra 1978. g. do septembra 1979. g. utrostručene. Tako su cene trupaca lauana na Filipinima dostigle 200 dolara za m³, FOB. U oktobru su cene počele da padaju i do novembra su pale za 12 — 29%, zavisno od zemlje i vrste. Pošto proizvodni troškovi rastu (energija, transport, nadnice) cene će ponovno rasti u toku 1980. g.

2.3. Furniri

Tržište furnira bilo je živo u toku cele 1979. g., mada je industrija nameštaja u nekim zemljama bila u teškoćama (Francuska, Belgija). Potražnja u industriji vrata i ploča bila je visoka.

Trend povratka ka drvu u Zapadnoj Evropi bio je jasno izražen. Od ukupne potrošnje furnira, na furnir iz veštačkih materijala otpada svega 15%. Čak i kod 25% kuhinja čela su presvučena drvenim furnirom. U zemljama Istočne Evrope je suprotno. Furnir se teško koristi u proizvodnji nameštaja za domaće tržište.

Zajednički problem evropske industrije furnira u 1979. g. bio je teška nabavka trupaca. Zbog toga su mnogi uvoznici furnira iz Italije i SR Njemačke podigli vlastite fabrike furnira u SAD.

I u 1979. g. najtraženija vrsta furnira bila je hrastov furnir. Za razliku od ranijih godina, prednost su imale svetlije vrste, odnosno evropske vrste hrasta i američki beli hrast. Pošto ovih vrsta nije bilo dosta, uvežen je američki crveni hrast u obliku furnira ili trupaca. Potražnja hrastovog furnira dobrog kvaliteta bila je stalno veća od ponude. Potražnja furnira srednjeg kvaliteta bila je zadovoljena zbog uvoza iz SAD, a furnira slabijeg kvaliteta bilo je uvek na tržištu.

Cene hrastovog furnira rasle su sve do juna, kada su stabilizovane na dostignutom visokom nivou. U toku jeseni došlo je do ponovnog pomeranja cena na više.

Pred kraj godine, cene fco fabrika u SR Nemačkoj iznosile su za m²: furnir iz američkog crvenog hrasta 2,20 — 5,50 DM, evropskih vrsta 4 — 7 DM, zavisno od kvalitete i dimenzija.

Potražnja orahovog furnira bila je stalno visoka. Cene američkog oraha bile su različite, a francuskog su se kretale oko 8 DM/m².

Jasenov furnir je takođe bio u modi, a potražnja visoka sve do novembra, kada je nešto slabija. Ponuda trešnjevog furnira bila je daleko manja od potražnje, a cene su se kretale oko 9 DM/m². Potražnja furnira afričkih crvenih vrsta nije bila tako visoka kao što se očekivalo, a cena se kretala oko 3,50 DM/m². Borov i smrčev furnir imali su dobru prođu u toku cele godine, a cene su na kraju godine za furnir bora porasle 2,30, a smrčev 3,00 DM/m².

I u 1980. g. se očekuje visoka potražnja furnira. U pogledu mode ne očekuje se značajnija izmena. Poteškoće u snabdevanju trupcima neće se smanjiti.

2.4. Ploče

U 1979. g. došlo je do spektakularnog porasta potrošnje svih vrsta ploča. Kao i ranijih godina, najviše je rasla potrošnja ploča iverica, ali po nižoj stopi nego ranijih godina.

marginalno porasti zbog porasta izvoza bukovih šperploča iz Rumunije (oko 130.000 m³).

Ovakav odnos izvoza i uvoza neće izazvati poremećaj na tržištu zbog veće mogućnosti izvoza u zemlje proizvođača petroleja.

U 1980. g. treba očekivati dalji blagi rast cena. To se može zaključiti iz cena koje su postigli Finci za isporuke u I pologodu. Jedino može doći do laganog pada cena ploča iz duglazije ako dođe do očekivanog smanjenja gradnje stanova.

Brz porast proizvodnje ploča iverica u Evropi nastavlja se i u 1979. g. dobrim delom zbog podi-

KRETANJE PROIZVODNJE, UVOZA I IZVOZA PLOČA
(u 100 m³)

Vrste	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	Ocena			Ocena			Ocena		
	1978.	1979.	1980.	1978.	1979.	1980.	1978.	1979.	1980.
Sperploče i panelploče	3450	3520	3490	3130	3350	3160	1370	1380	1400
Ploče iverice	23180	24220	24820	4470	4790	4470	4560	4650	4690
Ploče vlaknatiće	4560	4780	4960	1300	1330	1300	1300	1280	1170

U evropskoj proizvodnji šper i stolarskih ploča došlo je do izrazite promene strukture: sve više se proizvode ploče specijalnih vrsta i dimenzija i ploče višeg kvaliteta. Standardne ploče se uvoze iz zemalja u razvoju tropskog regiona i industrijski razvijenih zemalja koje ih proizvode iz trupaca uvezenih iz tropskog regiona.

U Sjevernoj Americi proizvodnja je nastavila lagano da raste (u SAD iznad 10 miliona m³ godišnje). U Evropi je nešto porasla proizvodnja u SR Njemačkoj, Francuskoj i Rumuniji zbog porasta proizvodnje panelploča. Više je porasla proizvodnja u Finskoj zbog porasta izvoza.

U 1979. g evropski je izvoz šperploča i panelploča blago porastao, u čemu je 40% učestvovala Finska, zahvaljujući jakom porastu izvoza u zemlje Srednjeg istoka.

Porast uvoza je bio mnogo veći zbog većeg uvoza iz Zemalja Jugoistočne Azije i Kanade. Iz Jugoistočne Azije (Južne Koreje, Malezije, Filipina i Singapura) uvezeno je 600.000 m³, a iz Kanade više od 500.000 m³.

U celoj 1979. g. vladala je nestašica šperploča, a cene su imale izrazit porast. U toku godine proizvođači iz Jugoistočne Azije povisili su cene za 30%, a Finska za 25%. Cene se nisu snizile ni krajem godine. Jedino je porast cena zaustavljen u SAD, a za neke specifikacije cene su blago snižene. Cene su najviše rasle u periodu mart-septembar.

Očekuje se da će približna potrošnja u 1980. g. pasti za 200.000 m³, uglavnom zbog očekivanog pada potrošnje u Velikoj Britaniji. Ocenjeni pad odnosi se isključivo na Veliku Britaniju. Izvoz će

zanja novih kapaciteta u zemljama Istočne Evrope, Finskoj i Jugoslaviji. U zemljama zapadne Evrope nove fabrike nisu podizane, ali su i pored zatvaranja niza fabrika, kapaciteti povećani zbog rekonstrukcija.

Karakteristika evropske industrije ploča iverica i u 1980. g. je bila neusklađenost između kapaciteta i potrošnje. To je činilo stalno pritisak na cene. Proizvođači su se nalazili stalno u dilemi da li postići veće iskorišćenje kapaciteta i sniziti cene ili sniziti proizvodnju i podići cene. Ovo drugo je bio češći slučaj.

Proizvodnja u Severnoj Americi nalazi se u nagloj ekspanziji (1979. g. 8,3 miliona m³). U ekspanziji se nalazi i proizvodnja u SSSR-u.

U ekspanziji je bio i evropski izvoz. Tome je doprinela i činjenica da su u trgovinu ušle i specijalne ploče (ploče s oplemenjenom površinom). Najveći evropski izvoznik bio je Belgija/Luksemburg (1,14 miliona m³, uglavnom pozderploča), a onda SR Njemačka (700.000 m³).

Uvoz u zemlje Evrope porastao je u 1979. g. za 70%. Najveći uvoznik je Velika Britanija (1,5 miliona m³).

U 1980. g. se očekuje stagnacija potrošnje (zbog pada u Velikoj Britaniji), pada uvoza, uglavnom zbog pada uvoza u Veliku Britaniju, i marginalan porast izvoza.

U toku godine cene su porasle za oko 20%. To je prvi snažan porast posle 20 godina padova i stagnacije. Npr. ako se 1970. g. uzme kao 100, onda su cene u decembru 1978. g. u SR Njemačkoj iznosile 94,9. Istovremeno cene piljene građe četinara iznosile su 189,9, namještaja 151,9, a svih

**KRETANJE PROIZVODNJE I MEDUNARODNE TRGOVINE CELULOZNYM DRVOM U
EVROPI (000 m³)**

Vrste	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz			
	1978.	1979.	1980.	1978.	1979.	1980.	1978.	1979.	1980.	
			O	c	e	n	a			
Oblo i cepano drvo četinara	68,26	80,50	—	7,72	7,37	—	4,18	4,03	—	
Oblo i cepano drvo lišćara	30,16	34,88	—	6,51	6,94	—	3,89	4,16	—	
Otpaci i iverije	45,89	46,55	—	2,76	2,45	—	2,24	2,11	—	
Ukupno	144,31	161,93	168,12	16,99	16,76	16,96	16,33¹	15,70¹	15,18¹	

¹ Uključen SSSR

industrijskih proizvoda 147,5. Poslednje dve godine na industriju ploča iverica sručila se prava lavina porasta troškova proizvodnje. Porasle su cene lepila, drva, energije, nadnice i dr. Zbog toga su već krajem 1979. g. proizvođači pomišljali na dalje povišenje cena. Već u toku januara, u većini zemalja očekuje se povišenje cena od 10%.

Trend razvoja industrije ploča vlaknatica u Evropi je prilično nejasan. On je oscilirao na više i na niže, i 1979. g. je bio jednak proizvodnji iz 1974. g. (4,78 miliona m³). Sličan razvoj je imala i potrošnja. Ona je, također u 1979. g., bila na nivou iz 1974. g.

Proizvodnja u SSSR-u je u brzom ekspanziji i dostigla je 4,5 miliona m³, a proizvodnja u Severnoj Americi je prilično konstantna i kreće se oko 8 miliona m³, od čega na Kanadu otpada ispod 1 milion m³.

I izvoz i uvoz pokazuju malo promena. U 1979. g. bili su ispod nivoa dostignutog u 1974. g.

Cene ploča vlaknatica pokazale su mirniji tok nego cene ostalih ploča. Do većeg povećanja došlo je tek u II kvartalu 1979. g. Cene su depresirane i kod ploča iverica, ali u mnogo blažem obimu. Ako se 1970. g. uzme kao 100, onda je indeks cena u 1979. g. (mart) iznosio u SR Njemačkoj 126,9. Na razvoj cena ploča nije uticao odnos kapaciteta i potražnje, nego cene ploča iverica.

U 1980. g. se očekuje lagan porast potrošnje i proizvodnje i izvestan pad izvoza i uvoza.

Cene će imati isti trend kao i kod ploča iverica.

I u 1979. g. prikazan je živ interes za mediapan ploče, zbog tehničkih svojstava tih ploča. Potražnja u Evropi kao i iskustvo bili su neznatni. Najveći proizvođač je bila fabrika mediapan ploča u Busovači.

2.4. Celulozno drvo

U 1979. g. glavna karakteristika sektora celuloze i papira bila je dinamičan porast potrošnje i u Evropi i u Severnoj Americi. U čitavom lancu distribucije, zalihe celuloze su se zadržale ispod normalnog nivoa, a cene celuloze i papira su rasle iz kvartala u kvartal. Ovakav razvoj (kao i porast proizvođača ploča iverica i vlaknatica) doveo je do porasta potražnje celuloznog drva. Potrošnja u Evropi u 1979. g. iznosila je (ocena) 167 miliona m³, ili za 9% više nego 1978. g. Istovremeno je potrošnja u SAD iznosila 180 miliona m³.

Odnos ponude i potražnje i ostali faktori ekonomskog karaktera, naročito smanjene zalihe celuloznog drva kod potrošača i proizvođača, doveli su do povišenja cena u većem broju zemalja. Cene su počele da rastu u februaru, a u Skandinaviji tek u septembru.

Posle porasta cena petroleja nastala je nova situacija na tržištu celuloznog drva. Naime, drvo lišćara počelo se više koristiti kao ogrevno drvo. U nekim zemljama su u jesen 1979. g. cene ogrevnog drva bile više od cena celuloznog drva.

Očekuje se da će u 1980. g. doći do daljeg porasta potrošnje celuloznog drva. Ona će u Evropi, prema oceni Komiteta za drvo, iznositi 175 miliona m³. Iz domaće proizvodnje će se podmiriti 167 miliona m³. Uvoz će porasti do nivoa dostignutog 1978. g. (iznosiće 16,96 miliona m³), a izvoz, zbog povećanih potreba zemlje, (uključivši i SSSR) blago će porasti (na 15,18 milijuna m³).

Cene će porasti, a prosečno povišenje cena iznosiće do 15%.

LITERATURA

- [1] ECE: Materijali sa XXXVII zasedanja Komiteta za drvo
[2] ORESCANIN, D.: Međunarodno tržište drveta, celuloze i papira, »Drvarski glasnik« br. 1 do 12/1979. i »Privredni pregled« br. 6460, 6481, 6537, 6562, 6626, 6607, 6646, 6677 i 6689, 1979.